Review Article Open Access

Health Law Journal

2024; 2: e10

International ThinkTank of Human Dignity | The Bioethics and Health Law Institute | The Iranian Association of Medical Law

Investigating the Effect of Religious Teachings on the Pain Level of Patients Hospitalized in Health Centers

Mohammad Shahpoori[1*], Fatemeh Taghlili[2], Maryam Montazeri[1], Masumeh Abdi Talarposhti[1], Hajar Kakoei[1], Leila Sepahi[1], Parisa Mirzaie[1]

1. Clinical Research Development Unit, Razi Qaimshahr Hospital, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran.
2. Department of Nursing, Comprehensive Health Research Center, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: Health is the most precious gift that God has given to His servants. Relaxation has an important role in maintaining human health and its Basic human needs and because people have different dimensions, such as body and soul and each of the suffering and turmoil cause injury occurs. The methods used to reduce and treat these diseases can be divided into two categories that today tend to use non-drug methods have been mostly welcomed. One of these methods is to use in religious stimuli (sound of Quran, etc.).

Methods: This paper reviews the research on the impact of religious teachings on the treatment of diseases and reduce anxiety. Articles have been collected from the database (SID, Magiran, Iranmedex, Irandoc) by keyword anxiety, disease and religious doctrines.

Ethical Considerations: In the present study, the ethical aspects of library research, including the originality of texts, honesty and trustworthiness, have been observed.

Results: According to research conducted in Iran and abroad, the religious teachings such Holy Quran recitation recommended recitals and etc., could affect the treatment of diseases and reduce anxiety.

Conclusion: According to the research religious teachings have positive impact on patient care and decrease anxiety in patients that could significantly reduce anxiety in patients, but their influence depending on the cultural, social and demographic information beliefs of men and women, which can vary in the different communities

Keywords: Religious Teachings; Anxiety; Pain

Corresponding Author: Mohammad Shahpoori; **Email:** mohammad.shahpoori@yahoo.com

Received: May 01, 2024; **Accepted:** October 10, 2024; **Published Online:** December 10, 2024

Please cite this article as:

Shahpoori M, Taghlili F, Montazeri M, Abdi Talarposhti M, Kakoei H, Sepahi L, Mirzaie P. Investigating the effect of religious teachings on the pain level of patients hospitalized in health centers. Health Law Journal. 2024; 2: e10.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

Copyright©2024, the Authors. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format for any purpose, even commercially) and Adapt (remix, transform and build upon the material for any purpose, even commercially) under CC BY 4.0 terms.

دسترسی آزاد | مقاله مروری

مجله حقوق سلامت

دوره دوم، ۱۴۰۳

بررسی تأثیر آموزه‌های دینی بر میزان درد بیماران بستری در مراکز بهداشتی درمانی

محمد شاهپوری[۱*]، فاطمه تقلیلی[۲]، مریم منتظری[۱]، معصومه عبدی تالارپشتی[۱]، لیلا سپاهی[۱]، پریسا میرزایی[۱]

۱. واحد توسعه تحقیقات بالینی، بیمارستان رازی قائمشهر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران.

۲. گروه پرستاری، مرکز تحقیقات جامع سلامت، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: آرامش نقش مهمی در حفظ سلامت انسان داشته و در بیماری‌های جسمی، بعد روحی انسان نیز در رنج و تلاطم قرار می‌گیرد. یکی از روش‌های غیر دارویی تعدیل درد که کم‌عارضه و سهل‌الوصول است، استفاده از اعمال مذهبی، آموزه‌های دینی و... می‌باشد.

روش: این مقاله مروری بر پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه تأثیر آموزه‌های دینی بر تمامی بیمارانی که به دلایل انجام اقدامات تهاجمی درمانی در بخش بستری بوده‌اند، می‌باشد. مقالات از بانک اطلاعاتی (SID، Magiran، Iranmedex، Pobmed و Irandoc) با واژگان کلیدی درد، بیماری، آموزه‌های دینی (در بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۰ ش.) جمع‌آوری شده است.

ملاحظات اخلاقی: در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

یافته‌ها: اطلاعات به دست‌آمده طبق پژوهش‌های انجام‌شده نشان داده است، در ایران و خارج از کشور آموزه‌های دینی مانند تلاوت قرآن کریم، اذکار مستحبی، اعمال مذهبی، دعا و... می‌تواند بر درمان بیماری‌ها و کاهش درد آنان اثر بگذارد. این تأثیر در کشورهای مسلمان بیشتر است.

نتیجه‌گیری: با توجه به پژوهش‌های صورت‌گرفته آموزه‌های دینی بر درمان بیماری و کاهش درد بیماران تأثیر مثبتی دارد که می‌تواند سبب کاهش چشم‌گیر درد در بیماران شود، اما میزان اثرگذاری آن بسته به وضعیت فرهنگی، اجتماعی، باورها و اعتقادات جامعه و اطلاعات دموگرافیک مردان و زنان متفاوت است.

واژگان کلیدی: آموزه‌های دینی؛ اضطراب؛ درد

نویسنده مسئول: محمد شاهپوری؛ **پست الکترونیک:** mohammad.shahpoori@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۱۲؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۴۰۳/۰۷/۱۹؛ **تاریخ انتشار:** ۱۴۰۳/۰۹/۲۰

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Shahpoori M, Taghlili F, Montazeri M, Abdi Talarposhti M, Kakoei H, Sepahi L, Mirzaie P. Investigating the effect of religious teachings on the pain level of patients hospitalized in health centers. Health Law Journal. 2024; 2: e10.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.

مقدمه

سلامتی باارزش‌ترین نعمتی است که خداوند بر بندگان خود ارزانی داشته است، اما بعضی به دلایلی این نعمت بزرگ را از دست داده‌اند و ضرورتاً به دنبال کسب مجدد آن می‌باشند. آرامش نقش مهمی در حفظ سلامت انسان داشته و از طرفی جز نیازهای اولیه بشر می‌باشد و چون انسان دارای ابعاد وجودی متفاوتی همچون جسم و روح است، به دنبال بیماری هر دو بعد از این آسیب و رنج در تلاطم است، لذا همواره درصدد یافتن راه‌هایی برای مقابله با آن بوده است (۱).

روش‌های مورد استفاده برای کاهش درد بیماران به دو دسته دارویی و غیر دارویی تقسیم می‌شوند. امروزه تمایل به استفاده از روش‌های غیر دارویی، جهت تسکین درد رو به ازدیاد است. یکی از این روش‌ها، استفاده از محرک‌های صوتی و آموزه‌های دینی می‌باشد (۲).

وجود درد به هر دلیلی که باشد، باعث افزایش ضربان قلب و بالارفتن فشار خون می‌شود. ادامه درد سبب آنژیته‌شدن فرد و در نتیجه باعث افزایش میزان متابولیسم بدن و مصرف اکسیژن بیشتر می‌شود. همچنین بدن به وسیله افزایش عمق تنفس به تحمل در برابر درد پاسخ می‌دهد (۳).

صرف نظر از اثرات نامطلوب سیستمیک درد، به طور کلی، درمان یا اقدام در جهت کاهش درد بیماران امری انسانی و اخلاقی است و وظیفه پزشک، پرستار و سایر افراد کادر درمانی می‌باشد که با به کارگیری روش‌های دارویی و غیر دارویی آن را از بین ببرند و یا به حداقل کاهش دهند. روش‌های دارویی شامل استفاده از بنزودیازپین‌ها، مخدرها و... و روش‌های غیر دارویی نظیر ویزیت متخصص بیهوشی، آگاهی‌دادن کامل به بیمار، شنیدن موسیقی و... می‌باشد (۴).

عامل مهم در رفع درد یا به حداقل‌رساندن آن، توکل به خدای متعال و توسل به ائمه معصومین است که در جوامع غیر اسلامی کمتر معنا پیدا می‌کند. در همین رابطه مشکینی می‌نویسد: «عبادت، خود نوعی آرام‌سازی است که ایجاد حالت انس و الفت روح و دل با لذت خداوند منان و حصول آرامش و سکون برای نفس می‌شود» (۵).

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتابخانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانتداری رعایت شده است.

روش

این مقاله مروری بر پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه تأثیر روش‌های غیر دارویی تسکین درد بر تمامی بیمارانی که به دلایل انجام اقدامات تهاجمی درمانی در بخش بستری بوده‌اند، می‌باشد. مقالات از بانک اطلاعاتی (SID، Magiran، Iranmedex، Pobmed و Irandoc) با واژگان کلیدی درد، بیماری، آموزه‌های دینی، تن آرامی، انحراف فکر (در بازه زمانی ۹۴-۱۳۸۳ ش.) جمع‌آوری شده است.

یافته‌ها

از مواردی که در پیشگیری و درمان درد نقش بسیار مهم دارد، اعتقادات مذهبی فرد است. یکی از اعمال مذهبی که به صورت فردی و گروهی انجام می‌گیرد، دعا، نیایش و مناجات است و از انواع نیایش‌ها تکرار اذکار است. ذکر مترنم‌بودن زبان و قلب انسان به اسمای حسنای الهی و شاداب نگه‌داشتن کل روح در ریزش متداوم باران یاد حق معنا شده است. ذکر خدا دل‌ها را آرام، قلب‌ها را شفا، سینه‌ها را صیقل، دردها را درمان، روان‌ها را سلامت و عقل‌ها را نورانیت می‌بخشد.

تحقیقات انجام‌شده در خارج از کشور نشان می‌دهد که افراد برای کمک ۴۲ درصد به روحانیون مذهبی، ۲۹ درصد به پزشکان عمومی، ۱۸ درصد به روان‌پزشک یا روان‌شناس و ۱۱ درصد به مؤسسات اجتماعی مراجعه نموده‌اند (۶).

رفتار مذهبی یکی از رفتارهای پیچیده انسانی است که کمتر مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است. دکتر هربرت بنسون (Herbert Benson) در این رابطه اظهار دارد: هیچ شکافی بین علم و معنویت در درمان انسان‌ها وجود ندارد و تکرار دعا موجب می‌شود که تعداد تنفس و امواج موجی مغز کاهش یابد و گاهی دعا و ظن به خداوند و اطمینان به قبولی دعا و طاعات و حالات روحی دعاکننده و زمان و مکان در اجابت دعا

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

می‌تواند نقش داشته باشد. دعا همچون دارویی می‌تواند بر بیماری‌ها مؤثر باشد. در این رابطه یکی از محققین در بیمارستان تگزاس در زمینه اثر شفابخشی دعا در بیماران خود در مقاله‌ای تحت عنوان «دارویی تحت عنوان دعا» می‌نویسد: اگر به اعتبار این دارو (دعا) آگاه باشیم باید در نسخه‌های پزشکی خود بنویسیم روزی سه بار دعا کنید (۷).

در کل آیات قرآن حدود ۲۶۰ مرتبه کلمه ذکر آورده شده است. مطلبی را که در ارتباط با این موضوع قرآن تأکید می‌نماید، آرامش پیدانمودن با یاد خداست (۱).

در این میان ذکر وسیله برقراری ارتباط معنوی با خداوند متعال است و قلب و روح را به ذات خداوند متوجه می‌سازد. ذکر به طور خاص، یعنی با خبرساختن، خبرگرفتن و توجه‌کردن ارادی و معتمدانه ذهن هوشیار و خودآگاه به آن چیزی که به طور فطری در ناخودآگاه آدمی وجود دارد. ذکر یعنی اعتراف به حضور خداوند در همه ابعاد زندگی که این ذکر سبب توسعه بینش و معرفت به عظمت و مقام ربوبی و تابش اشعه خدا در دل است. همانطور که در آیه «الابذکرا... تطمئن القلوب» گفته شده، یاد خدا تنها آرامش‌دهنده واقعی قلب‌هاست و از نظر فیزیولوژیک نیز ثابت شده است که در هنگام ادای عبادت مذهبی، چه در اسلام و چه در دیگر ادیان الهی جسم و روان انسان آرام می‌گیرد. این امر با کاهش تعداد ضربان قلب، کاهش تعداد تنفس و فشار خون شریانی به اثبات رسیده است (۸).

ذکر به دو نوع است:

۱ـ ذکر زبانی: نام خداوند را بر زبان جاری‌ساختن و مکرر تسبیح و تحمید و تکبیر و تهلیل «لا اله الا ا...» گفتن است.

۲ـ ذکر قلبی: با تمام وجود قلب متوجه خدابودن است.

در میان اذکاری که باعث آرامش خاطر و کاهش اضطرار و پریشانی و گاهی مقاوت در برابر درد می‌شود، ذکر سوره حمد و ذکر «لاحول ولا قوه الا باا... العلی العظیم» (هیچ توان و نیرویی جز به یاری خداوند بلندمرتبه بزرگ نیست) بیشتر توصیه شده است. از رسول خدا روایت شده است که فرمودند: گفتن ذکر «لاحول ولا قوه الا باا... العلی العظیم» دارویی است که نود و نه بیماری را که از جمله آن‌ها اندوه و پریشانی خاطر است، بهبود می‌بخشد. در روایت دیگر گفته شده است که حضرت امام جعفر صادق (ع) فرمودند: هر کس در هر روز صد مرتبه بگوید: لاحول ولا قوه الا باا... العلی العظیم خداوند تعالی هفتاد نوع بلا را از او دور می‌گرداند که کمترین آن‌ها رفع پریشانی و اضطراب است (۹).

همچنین موسیقی درمانی بر کاهش اضطراب و درد ناشی از زایمان در زنان بسیار مؤثر بوده است (۱۰).

نخستین سیستم نظام‌یافته آکادمیک موسیقی‌درمانی، در ایران باستان بنا گردید. بر اساس کتیبه‌هایی که در سال ۱۳۴۹ یافت گردیده است، در دانشگاه جندی‌شاپور دانش موسیقی و درمان با آن از جمله دروسی بوده است که هر دانشجو پزشکی آن زمان (۱۵۰۰ سال پیش) باید آن را می‌گذرانده است. نکته جالبی که وجود دارد، این است که پرستارهایی برای بیمارستان‌های آن زمان پرورش می‌یافتند، می‌بایست در نواختن چند ساز اصلی تبحر داشته باشند، بر اساس موسیقی تجویزشده توسط پزشک، آن را ارائه نمایند. نواختن موسیقی هنگام زایمان زنان دربار ساسانی، از لوازم کار یک پزشک بوده است (۴).

یکی از انواع موسیقی، موسیقی ناشی از تلاوت قرآن کریم است که به عنوان یک موسیقی عرفانی دلپذیر با خواص ویژه و ملودی و ریتم مخصوص به خود، از باشکوه‌ترین ابعاد اعجاز بیان قرآن کریم می‌باشد (۱۱). قرآن نغمه‌ای است فرح‌بخش و روح‌افزا که دیگر نغمه‌ها پیش آن زمزمه‌ای بیش نیستند. چنانکه پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «فضل و برتری قرآن بر سخنان دیگر، همچون فضل و برتری خدا بر آفریدگان است» (۴).

یافته‌های تحقیقی نشان داده است که آوای قرآن کریم به عنوان موسیقی می‌تواند یک مداخله مؤثر و بی‌خطر بر روی مشکلات بیماران، از جمله کاهش درد، تحریک‌پذیری، کاهش احساس تنهایی، بهبود خلق و تعدیل هیجانات داشته باشد (۱۱). قرآن کریم بیانی رسا، سبکی شیوا و آهنگی دلربا دارد که باید این ویژگی به عرصه ظهور برسد و شنوندگان را از هر

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

قبیل که باشند، تحت تأثیر قرار دهد و جان و هستی آنان را تسخیر نموده و در قبضه خویش درآورد، آنگاه است که «ان البیان سحرا» آشکارا مشاهده می‌گردد (۱۱).

تاکنون در مطالعات مختلف، تأثیر انواع موسیقی بر کاهش درد در گروه‌های متعددی بررسی گردیده است. با وجود این، در زمینه تأثیر موسیقی عرفانی و دلپذیر، موسیقی ناشی از تلاوت آیات قرآن کریم به عنوان یکی از ابعاد اعجاز، بر درد و اضطراب بیماران مؤثر است (۲).

پژوهش‌ها نشان داده است که بیمارانی که در انتظار آندوسکوپی می‌باشند، استرس بالایی را تجربه می‌نمایند، یافته حاکی بر آن است که اثربخش‌بودن آوای قرآن کریم در کاهش اضطراب بیماران، می‌تواند یک روش غیر دارویی، کم‌هزینه، مؤثر و عرفانی برای کاهش سطح اضطراب بیماران قبل از انجام روش‌های تشخیصی و درمانی تهاجمی باشد (۲).

همچنین که در طول حاملگی و زایمان عوامل متعددی منجر به بروز حالات اضطرابی در مادران می‌شود، شایع‌ترین آن‌ها می‌تواند به دلیل ترس از ناکفایتی، ترس از درد و ترس از دست‌رفتن خود در حین زایمان باشد که این عوامل تا حدود زیادی با استفاده از آوای قرآن کریم کاهش می‌یابد (۱۱).

یافته‌های تحقیق کالن (Chlan) (۱۹۹۹ م.) نشان داده است که آوای قرآن کریم به عنوان موسیقی می‌تواند مداخله مؤثر و بی‌خطر بر روی مشکلات بیماران از جمله کاهش درد، تحریک‌پذیری، کاهش احساس تنهایی، بهبود خلق و تعدیل هیجانات باشد (۱۲).

بحث

در روش غیر دارویی علاوه بر تن آرامی، تخیل درمانی، لمس درمانی و خنده‌درمانی می‌توان از موسیقی درمانی نیز به عنوان یک روش بسیار مفید و مؤثر، در جهت کاستن درد در بیماران استفاده نمود. موسیقی با انحراف حواس و کاهش تمرکز بیمار از محرک‌های اضطراب‌آور، باعث کاهش احساس درد و اضطراب می‌گردد. استفاده از موسیقی موجب آرامش، بهبود محاسبه ذهنی و کاهش اثرات ذهنی ناشی از استرس‌های وارده می‌شود. همچنین انسان‌ها را در برقراری ارتباط، اتحاد و تطابق توانا می‌کند. صدای موسیقی ارتباط مؤثری بین پزشک و بیمار ایجاد می‌نماید. موسیقی فقط برای بیماران مفید نیست، بلکه فرد سالم احساسات خود را از طریق نواختن ساز و یا نوشتن یک قطعه شعر بهتر بیان می‌کند. همچنین موسیقی در تجدید خاطرات گذشته و پناه‌بردن به خاطرات مثبت گذشته نقش دارد. دانشمندان معتقدند که شاید ترشح اندورفین در لذت‌بردن از موسیقی مؤثر می‌باشند. بررسی‌ها نشان می‌دهند که موسیقی درمانی به نوزادان تازه به دنیاآمده کمک می‌کند که در برابر درد مقاومت نمایند. همچنین گریه کودکان به کمک موسیقی کمتر می‌شود. موسیقی نه‌تنها در افراد بزرگسال، بلکه در کودکان و حتی در جنین هم اثرگذار است. ابتکاری که در این زمینه صورت گرفته است، شامل بررسی عکس‌العمل‌های جنین در داخل رحم، مشاهده گردید که در هنگام صحبت‌کردن یا آوازخواندن مادر یکسری حرکات خاص در جنین اتفاق می‌افتد و بیان‌کننده این واقعیت است که جنین به آن محرک‌های صوتی پاسخ می‌دهد(۱۰).

ما، با توجه به اعتقاد مسلمانان جهان به دین اسلام و پذیرفتن قرآن به عنوان برترین کتاب الهی، از آیات قرآن جهت نیل به هدفمان استفاده می‌کنیم. در ایران، در جهت کاهش درد بیماران از نوای قرآن کریم استفاده شده که نتایج مطلوبی را در پی داشته است (۴).

نتیجه‌گیری

از قرون متمادی تا اواسط قرن بیستم کوشش‌های فراوانی برای تسکین درد، از جمله استفاده از تلقین، جادوگری، دعا، طب سنتی، طب سوزنی، روان‌درمانی و مسکن‌های گوناگون انجام گرفته است. روش‌های غیر دارویی و غیر درمانی تسکین درد که امروزه مورد توجه قرار گرفته است، شامل: حمایت روحی، لمس و ماساژ، گرم و سردکردن ناحیه دردناک، هیدروتراپی، هیپنوتیسم، تغییر پوزیشن بیمار هستند. از جمله مسائل روانی مؤثر بر تسکین درد، فرهنگ و آداب و رسوم و گرایش‌های مذهبی جامعه است که امروزه به طور گسترده‌ای

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

در دنیا مطرح است. علاوه بر عوامل روانی، بیولوژیکی و اجتماعی، عوامل فرهنگی نیز بر روی ادراک شدت درد به عنوان عوامل مؤثر شناخته شده است. همچنین ارزش‌های فرهنگی و یادگرفته‌شده در تحمل و پاسخ به درد مؤثر بوده، به همین دلیل چگونگی پاسخ به دردها در بین افراد بسیار متفاوت است. عنصر مذهب به عنوان قدرتمندترین عناصر تأثیرگذار بر تحمل درد معرفی شده است (۱۳).

نتایج حاصل از مطالعات گویا تأثیرگذاری اثر آموزه‌های دینی بر میزان اضطراب، درد و علائم حیاتی بیماران است که این تأثیر با توجه به وضعیت فرهنگی، اجتماعی، باورها و اعتقادات جامعه و اطلاعات دموگرافیک مردان و زنان متفاوت است.

مشارکت نویسندگان

محمد شاهپوری: نگارش مقاله.

فاطمه تقلیلی: گردآوری منابع.

مریم منتظری، معصومه عبدی تالارپشتی، لیلا سپاهی و پریسا میرزایی: جمع‌آوری اطلاعات و نگارش مقاله.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تأمین مالی

نویسندگان اظهار می‌نمایند که هیچ‌گونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.

References

1. Nikbakht Nasrabadi A, Taghavi Larijani T, Mahmoudi M, Taghlili F. A comparative study of the effect of Benson's relaxation technique and Zekr (rosary) on the anxiety level of patients awaiting abdominal surgery. Journal of Hayat. 2005; 10 (4): 29-37. [Persian]

2. Heydari M, Shahbazi S. Effect of Quran and Music on Anxiety in Patients during Endoscopy. Journal of Knowledge & Health in Basic Medical Sciences. 2013; 8(2): 67-70. [Persian]

3. Moradi H, Sohrabi M, Moradi F. Comparison Effect of Jacobson and Benson Relaxation on the Elderly's Depression. Navid No. 2018; 21(65): 23-33. [Persian]

4. Allameh T, Jabal Ameli M, Lorestani KH, Akbari M. The Efficacy of Quran Sound on Anxiety and Pain of Patients under Cesarean Section with Regional Anesthesia: A Randomized Case-Controlled Clinical Trial. Journal of Isfahan Medical School. 2013; 31(235): 601-610. [Persian]

5. Haji Aghajani S, Asadi Noghabi A. Psychiatric Nursing (Mental Health 1). Tehran: Bashari Publications; 2012. [Persian]

6. Vaezi A, Kazemzadeh M. The role of prayer on mental health. Medicine and Tazkiyah. 2015; 4(2): 81-86. [Persian]

7. Nikbakht N. Using the Holy Quran in Physical Healing. Tehran: Qiblah Publishing; 2018. [Persian]

8. Ghasemzadeh F. Stress. Tehran: Pezez Publishing; 2017. [Persian]

9. Azizi A. Recommended Remembrances. Qom: Neboog Publications; 2011. p.15. [Persian]

10. Mirbagher Ajorpaz N, Ranjbar N. Effects of Recitation of Holy Quran on Anxiety of Women before Cesarean Section: A Randomize Clinical Trial. Qom Univ Med Sci J. 2010; 4(1): 15-19. [Persian]

11. Meshkini A. Mesbah al-Monir. Qom: Yasser Publications; 2012; 2012. [Persian]

12. Chlan L, Tracy MF. Music therapy in critical care: indications and guidelines for intervention. Crit Care Nurse. 1999; 19(3): 35-41.

13. Mohammaditabar SH, Rahnama P, Kiani A, Heidari M. Effect of Quran citation during third trimester of pregnancy on severity of labor pain in primiparas women: A clinical trial. Payesh. 2012; 11(6): 901-906. [Persian]

[Downloaded from healthlawjournal.ir on 2026-11-23]

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت سینا می‌باشد.